

Karup Å Sammenslutningen
Att.: Ivan Andersen
Sendes til: ivanandersen2@gmail.com

Tilladelse og dispensation til restaureringsprojekt i Karup Å opstrøms Karup By

Viborg Kommune meddeler hermed tilladelse efter vandløbsloven til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt i Karup Å i station ca. 25.480-25.737 meter. Projektet berører matrikel 5m Karup By, Karup, og matriklerne 3c Ur Gde., Karup. Projektet handler om at supplere 3 tidligere udlagte gydebanker (udlagt i 2018) i Karup Lilleå. Projektet vil øge den fysiske variation i vandløbet, hvilket vil kunne bidrage til forbedrede forhold for vandløbets smådyr og fisk. Se vedlagte bilag 1 for oversigtskort over projektområdet.

Viborg Kommune meddeler samtidig dispensation fra § 3 i naturbeskyttelsesloven, idet projektet vurderes at være gavnligt for vandløbet og ikke vil påvirke anden beskyttet natur væsentligt.

Afgørelsen gives på følgende vilkår:

1. Restaureringen af vandløbet skal udføres i overensstemmelse med principperne i det offentliggjorte projekt Offentliggørelse af restaureringsprojekt i Karup Å opstrøms Karup By den 24. marts 2026.
2. Der må ikke ske terrænændring som følge af arbejdskørsel i projektområdet.
3. Indenfor beskyttet natur må der kun køres med mindre traktor i eksisterende kørespor.
4. Kørespor i beskyttet natur må ikke forbedres med vejfyld (jord, flis, murbrokker el.lign).
5. På de sidste 5 meter mod brinken af åen skal gruset slises ned over brinken ved brug af plastikplader eller tilsvarende metode, så brink og vegetation ikke beskadiges.
6. Oplag af gydegrus må ikke ske indenfor de beskyttede naturarealer langs åen.
7. Adgangsveje skal følge skitseringen på kortet på bilag.
8. Projektet må ikke påvirke vandstanden uden for projektområdet.
9. Den fremtidige vedligeholdelse af Karup Å påhviler Viborg Kommune.

Dato: 29-05-2026

Sagsnr.: 26/6968
Sagsbehandler: vpflr

Direkte tlf.: 87 87 55 59
Direkte e-mail: flr@viborg.dk

Side 1 af 12

10. Der må kun udplantes vandplanter på selve gydebanken, og kun arter af vandranunkel og vandstjerne.
11. Vandplanterne til udplantning må kun hentes opstrøms gydebankerne i samme vandløb.
12. Dræn og andre rørudløb må ikke dækkes med grus.
13. S sammensætningen af gydegrus skal tilpasses anbefalingerne fra DTU Aqua. For vandløb under ca. 3 meters bredde, anbefales en sammensætning af gydegrus med 85 % sten på 16-32 mm (nøddesten) og 15 % sten på 33-64 mm (singles + håndsten)./For vandløb over 3 meters bredde, anbefales en sammensætning af gydegrus med 75 % sten på 16-32 mm (nøddesten) og 25 % sten på 33-64 mm (singles + håndsten).
14. Projektet må ikke føre til ændret afvanding af vandløbsnære arealer. Vandspejlskoten må maksimalt ændres 5 cm ved udlægning af gydegruset. Det kan vurderes ved at placere markeringspæle i vandløbet ved det opstrøms matrikelskel oven for den strækning arbejdet omfatter, hvorpå vandspejlskote registreres før og efter udlægning af gydegrus på bilag 3 (kontrolskema ved udlægning af gydegrus). Nøgletallene for de enkelte gydebanker, som findes på kontrolskemaet (bilag 3), skal registreres, og skemaet skal indsendes til kommunen ved færdigmeddelelse af projektet.
15. Efter to år kan ansøger, hvis vandløbsmyndigheden vurderer det nødvendigt, supplere gydebankerne med op til 10 % af den oprindeligt udlagte mængde grus samt én skjulesten pr. oprindeligt udlagt m³ gydegrus. Tilladelsens øvrige vilkår skal overholdes ved udlægningen.
16. Anlægget færdigmeldes til Natur og Vand, der herefter kan syne arbejdet. I forbindelse med færdigmeldingen returneres det vedhæftede kontrolskema fra DTU-Aqua, samt foto med dokumentation for anvendt grusstørrelse. Grusstørrelsen dokumenteres ved at udtage en repræsentativ delmængde svarende indholdet i en 12 liters spand. Størrelsesangivelse kan sikre ved brug af tommestok.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Det bemærkes, at Viborg Kommune, hvis vilkårene eller senere anvisninger ikke efterkommes, er berettiget til at foretage det fornødne på ansøgers regning. Afgørelsen kan først udnyttes, når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager

Lovgrundlag

Alle former for restaureringer, som f.eks. etablering af kunstige overhængende brinker, placering af større sten, placering af planker eller lignende ved vandløbsbunden, etablering af strømkoncentratorer og etablering af gydebanker, kræver en tilladelse efter vandløbsloven. Ligeledes kræver enhver form for tilstandsændring i beskyttet natur en dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Afgørelsen er derfor truffet efter:

- Vandløbslovens § 37 (LBK nr. 1217 af 25. november 2019)
- Kapitel 2 i Bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v. (BEK nr. 834 af 27/06/2016)
- Naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2 (LBK nr. 927 af 28. juni 2024), idet der dispenseres fra § 3 i samme lov.

Beskrivelse af projektet

Karup Å Sammenslutningen (KÅS) har ansøgt om, at de tre eksisterende gydebanker suppleres, så der bliver et gruslag på 40-80 centimeters tykkelse og en længde på 5-15 meter i hele vandløbets bredde.

Projektet har til formål at forbedre de fysiske og biologiske forhold i Karup Å ved at supplere tre eksisterende gydebanker i Karup Lilleå med henblik på at øge antallet af funktionelle gydepladser samt forbedre opvækstforholdene for havørred og øvrig fauna.

Gydebankerne suppleres med gydegrus i en sammensætning på 75 % valnøddesten (16–32 mm) og 25 % håndsten (32–80 mm) i et omfang, der lever op til DTU Aquas anbefalinger, og etableres i hele vandløbets bredde. Derudover tilføres ca. 5 m³ sten pr. gydebanke samt kartoffelsten til etablering af mindre grusbunker nedstrøms gydebankerne.

Grusbunkerne har til formål at hæve vandløbsbunden lokalt, forbedre lysforholdene og muliggøre etablering af vandplanter (herunder vandranunkel), samtidig med at de skaber variation i strømforholdene, bidrager med skjul for fiskeyngel og insekter samt modvirker tilgroning med sødgræs i brinkerne. Projektet udføres i overensstemmelse med DTU Aquas vejledning, herunder anvendelse af "stokkemethoden" og etablering af et længdefald på ca. 2 ‰. Der forventes en maksimal opstuvning på ca. 5 cm ved gydebankernes start, og det sikres, at der ikke sker målbare ændringer i vandstanden 50 m opstrøms projektområdet. Den gennemsnitlige vanddybde over gydebankerne forventes at være ca. 0,3 m.

Der søges desuden om tilladelse til at efterfylde gydebankerne med op til 10 % af den oprindelige grusmængde inden for 2 år.

Gruset leveres med lastbil til midlertidigt depot ved Vallerbækvej 6b. KÅS udlægger herfra gruset i Karup Lilleå med vogn/traktor i tør periode, hvor afgrøder er høstet og jordbunden er fast jf. bilag.

Tilkørselsforholdene i forbindelse med de enkelte projektdele er skitseret på bilaget, hvor også midlertidige grus depoter er angivet. Alle udenfor beskyttet natur. Der er fast kørevej og mark fra sydsiden af åen, mens der fra nordsiden ligeledes køres i kanten af marken, når afgrøder er høstet, helt hen til engen hvor der i forvejen er kørespor efter traktorkørsel.

Transporten til Karup Å sker henover beskyttet natur. Der er tale om hhv. tørre arealer med karakter af overdrev-/hede med helt fast jordbund og

sammenhængende plantedække eller fugtig eng i moderat til ringe tilstand domineret af dueurt, mosebunke, lysesiv og blåtop.

Begrundelse for afgørelsen

Vandløbsmålsætning

Den aktuelle strækning af Karup Å er målsat til god økologisk tilstand i Vandområdeplanerne for 2021-2027. Den aktuelle samlede tilstand er moderat (se tabel 1). Tilstanden for fisk er ukendt, men DTU Aqua's ørredkort viser en høj tilstand (>250 pr 100 m). Formålet med projektet er at forbedre forhold for fisk tilknyttet vandløbet. Projektet kan derfor medvirke til at fastholde den økologiske tilstand for fisk i Karup Å og dermed den samlede økologiske tilstand.

Tabel 1: Tilstand af Karup Å. DK vandområde ID c00210

Samlet økologisk tilstand:	Moderat økologisk tilstand
Bemærkning til samlet økologisk tilstand:	Miljøkvalitetskravet er overskredet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer
Kemisk tilstand:	God kemisk tilstand
Økologisk tilstand, planter (makrofyter):	Ukendt
Økologisk tilstand, smådyr (bentiske invertebrater):	God økologisk tilstand
Økologisk tilstand, alger (fytobenthos):	Ukendt
Økologisk tilstand, fisk:	Ukendt
Økologisk tilstand/potentiale, nationalt specifikke stoffer:	Ikke-god økologisk tilstand

Det aktuelle projekt vurderes ligeledes at kunne bidrage til målopfyldelse i Karup Å, da den øgede fysiske variation skabt som følge af gruset vil medvirke til at fastholde og forbedre forholdene for vandløbets smådyrsfauna.

Afvandingsmæssige forhold og vedligehold

Supplering af de eksisterende gydebanks i Karup Å forventes ikke at påvirke afstrømnings- eller afvandingsmæssige forhold i vandløbet eller på de nærliggende arealer. Ansøger har i projektbeskrivelsen redegjort for, at afstrømning og afvanding ikke ændres uden for projektområdet. Gruset udlægges ved brug af stokkemethoden, og der forventes en maksimal opstuvning lige opstrøms gydebanken på 5 cm. 50 meter opstrøms gydebanken forventes der ikke

ændringer i vandstandsforholdene.

Der ændres med afgørelsen ikke på ansvaret for vedligeholdelsen af åen. Det er fortsat Viborg kommune der står for vedligeholdelsen.

Natura 2000

Ifølge habitatbekendtgørelsen skal der foretages en vurdering af om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Projektarealet er beliggende ca. 2 km opstrøms habitatområde (H40), hvor odder, grøn kølleguldsmed og flodlampret er en del af udpegningsgrundlaget. Karup Å er desuden kortlagt som 6430 Vandløb med vandplanter. Med de givne vilkår forventes restaureringsprojektet ikke at påvirke bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området negativt. Projektet forventes tværtimod at medvirke til at sikre Karup Å som levested for de udpegede arter.

Der er ikke kendskab til forekomst af bilag IV arter i projektområdet. Der er dog mulighed for, at bl.a. odder findes i området. Projektet vurderes imidlertid ikke at medføre negativ påvirkning på eventuelle bilag IV arter.

Naturbeskyttelsesloven

Karup Å er beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven, og der ligger desuden beskyttet natur indenfor arbejdsområdet ved de tre planlagte gydebanker der suppleres.

Formålet med beskyttelsen i § 3 er at bevare naturområderne som levesteder for vilde dyr og planter, men i særlige tilfælde kan Viborg Kommune dog jf. samme lovs § 65 stk. 2 meddele dispensation fra forbuddet.

For at undgå tilstandsændringer i forbindelse med oplag og kørsel, er der stillet vilkår til sikring af den beskyttede natur i forbindelse med arbejdet.

Udlægning af skjulesten samt supplerende gydegrus vurderes at forbedre naturværdien i vandløbet, idet det vil skabe turbulens og modvirke tilsanding, samt virke som skjulesteder for ørredyngel. De varierede bundforhold vil også øge livsvilkårene for øvrig bundfauna i vandløbet.

Udplantning af vandplanter vurderes ligeledes at forbedre vandløbets naturtilstand, da det skaber varierede strømforhold og skjul for yngel og fødeemner i form af vanddyr og insekter. Der er i den forbindelse stillet vilkår om, at der kun må udplantes vandplanter på selve gydebankerne, og kun arter af vandranunkel og vandstjerne. Vandplanterne til udplantning må desuden kun hentes opstrøms gydebankerne i samme vandløb.

Samlet vurderes det, at vandløbsrestaureringen i Karup Å med tilladelsens vilkår vil medføre en positiv påvirkning af miljøet, hvorfor Viborg Kommune meddeler dispensation til projektet.

Okker

Området hvor gydebankerne udlægges er udpeget som lavbundsareal, desuden er området klassificeret som okkerklasse 4 (ingen risiko). Derfor forventes derfor ikke okkerudvaskninger.

Kommuneplan

Det ansøgte projekt er omfattet af følgende retningslinjer i kommuneplanen 2017-2029 for Viborg Kommune: Beskyttelsesværdigt kulturmiljø, lavbundsareal, naturområde og værdifuldt landskab. Naturværdierne i disse områder skal beskyttes. Beskyttelseshensynet går forud for andre interesser. Med vilkårene opstillet i denne afgørelse, sikres det, at disse værdier beskyttes.

Vurdering af Virkning på Miljø

Viborg Kommune har vurderet projektet jævnfør lovebekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). Viborg Kommune vurderer, at projektet ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet, og at reguleringen i sig selv ikke er af en sådan størrelse, at det er relevant at overveje udarbejdelse af en VVM-redegørelse. Det er derfor kommunens vurdering, at projektet ikke skal screenes for VVM-pligt.

Bemærkninger modtaget i høringsfasen

Viborg Kommune har ikke modtaget bemærkninger i høringsfasen.

Kulturarv – arkæologiske fund

Der kan være væsentlige fortidsminder i det berørte område. Findes der spor af dette, skal arbejdet indstilles, og Viborg Museum (tlf.: 87 87 38 14) kontaktes med det samme.

Derfor kan du med fordel spørge hos Viborg Museum senest en uge før arbejdet starter, om man evt. vil deltage under arbejdet. På Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside, kan du finde mere information om museumsloven, men du er også velkommen til at henvende dig med konkrete spørgsmål direkte til Museet.

Offentliggørelse

Projektet har været offentliggjort på Viborg Kommunes hjemmeside [Vandløb - Viborg Kommune](#) i en 8 ugers høring jf. bestemmelserne i bekendtgørelse om vandløbsregulering og –restaurering m.v. Der er ikke indkommet forslag til ændringer af projektet.

Afgørelsen offentliggøres på kommunens hjemmeside [Høringer og afgørelser - Viborg Kommune](#) dags dato. Der er fire ugers klagefrist på afgørelsen, jf. klagevejledningen i bilag 2.

Denne afgørelse tilsidesætter ikke eventuelle servitutter og privatretlige aftaler. Der er med denne afgørelse ikke taget stilling til anden lovgivning.

Sådan behandler vi dine oplysninger i Teknik og Miljø

Viborg Kommune behandler dine personoplysninger i henhold til EU's generelle databeskyttelsesforordningen (GDPR). [Du kan læse orienteringen om behandling af dine personoplysninger på viborg.dk](#). Har du ikke mulighed for at tilgå linket, kan du kontakte os for at få materialet tilsendt.

Med venlig hilsen

Florian Rasmussen
Biolog

Bilag

1. Oversigtskort
2. Klagevejledning
3. Kontrolskema ved udlægning af gydegrus

Kopi til:

- Styrelsen for grøn arealoplægning og vandmiljø, mail@sgav.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
- Danmarks Naturfredningsforening – lokal, dnviborg-sager@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening – national, natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening – lokal, viborg@dof.dk
- Dansk Botanisk forening Jylland, dbf.oestjylland@gmail.com
- Dansk Entomologisk Forening, entomologiskforening@gmail.com
- Dansk forening for rosport, dffr@roning.dk
- Dansk kano- og kajakforbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund lokal, himmerland@sportsfiskerforbundet.dk
- Danske Vandløb, dv@danskevandloeb.dk
- Friluftsrådet LimfjordSyd, Viborg@friluftsradet.dk
- Kystdirektoratet, kdi@kyst.dk
- Viborg Museum, oldtid@viborg.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Viborg Sportsfiskerforening, Jørgen Buch, formand@vsf.dk
- Jørn Kristensen, jorn-k@post8.tele.dk
- Fiskerikontrollen i Nykøbing Mors, inspektoratvest@fiskeristyrelsen.dk
- Skive-Karup Å lodsejere- og lystfiskerforening, Schneider Phillipsen, schneider.philipsen@mail.dk
- KÅS, formand, Emil Pedersen, emil.ped97@gmail.com
- Ejer af matrikel 5m Karup By, Karup og matrikel 3c Ur Gde., Karup.

Satellitkort over området hvortil gruset skal køres med traktor og ladvogn.

Figur 3: Kort der er udarbejdet af ansøger. Det viser de tre gydebanker der ønskes suppleret.

Figur 4: Billede af 20. marts 2026 som viser området ved den nederste gydebanke, hvor det beskyttede overdrev ses i baggrunden.

Bilag 2: Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet og klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsesdatoen.

Afgørelsen efter vandløbsloven kan påklages af:

1. Den, afgørelsen er rettet til
2. Enhver, der må have en individuel, væsentlig interesse i afgørelsen
3. En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker (jf. vandløbslovens §84).

Offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger med væsentlig interesse i afgørelsen er også klageberettigede efter naturbeskyttelsesloven.

Såfremt der bliver klaget over afgørelsen, må den ikke udnyttes medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet opretholder afgørelsen. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan dog i særlige tilfælde ophæve denne opsættende virkning.

Klager kan indsendes via klageportalen: [Nævnenes Hus](#). Her kan du også læse mere om klagenævnets sagsbehandling. Klageportalen kan også findes på [borger.dk](#) og [virk.dk](#), hvor du kan logge på med MitID.

Klagen sendes via klageportalen til Viborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i klageportalen.

Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen. Hvis du på grund af særlige forhold ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til kommunen, som har truffet afgørelse i sagen. Kommunen videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som afgør, om anmodningen kan imødekommes.

Gebyr

Det koster et gebyr at klage over afgørelsen. Gebyrets størrelse er pr. 1. februar 2017 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer.

Klagegebyret opkræves af Nævnenes Hus. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis:

- der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- klager trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Spørgsmål om betaling og tilbagebetaling af gebyr afgøres af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Hvis du vil indbringe afgørelsen efter naturbeskyttelsesloven for domstolene, skal det ske inden 6 måneder, fra du har modtaget dette brev.

Bilag 3: Kontrolskema ved udlægning af gydegrus

Kontrolskema ved udlægning af gydegrus

Udført den: / 201

Kommune:

Vandløb:

Lokalitet:

Evt. koordinat:

Udført af (forening, kommune o. lign.):

Skema udfyldt af (navn, tlf.):

I alt udlagt gydegrus: m³ fordelt på antal gydebanke udlagt:

Gydegruset sammensætning: % i str. 16-32 mm

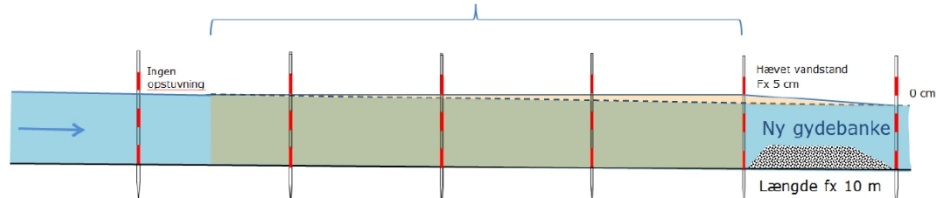
% i str. 33 -64 mm

I alt udlagt skjulesten: m³ i str. (diameter): cm

Andet (grene, træ o. lign.):

Nøgletal for de enkelte gydebanke		Gydebanke nr.			
		1	2	3	4
Før	Gns. vanddybde til fast bund (cm)				
	Gns. bredde (fx 2,5 m)				
Efter restaurering	Gns. vanddybde <i>efter</i> udlægning af gydegrus (cm)				
	Målt "tykkelse" af det udlagte lag gydegrus (cm)				
	Længde af færdig gydebanke (m)				
	Gns. bredde af vanddækket gydebanke <i>efter</i> restaurering (fx 2,4 m)				
	Hævet vandstand ved start på gydebanke (cm) (målt på landmålerstok, se oversigtstegning)				
Målt længde af opstuvningszone ved restaureringen (m), se oversigtstegning					

Opstuvningszone, måles med landmålerstokke for hver 10 m

Skema udarbejdet af Jan Nielsen og Finn Sivebæk, DTU Aqua

Se også DTU Aquas vejledning "Sådan laver man gydebanke for laksefisk", hentes på www.fiskepleje.dk